

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Голова Приймальної комісії
Ігор ЦЕПЕНДА
«22» квітня 2024 р

ПРОГРАМА

вступного випробування з

педагогіки професійної освіти

для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії

за спеціальностями

015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

на основі освітнього рівня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) при прийомі на навчання у 2024 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 1 від 22.04. 2024 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування для зарахування до аспірантури за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) розроблено відповідно до сучасних тенденцій розвитку професійної освіти та педагогічної науки, що відображає мету, зміст, методи, засоби, форми організації освітньої діяльності, а також методику науково-педагогічних досліджень.

Метою вступного іспиту є виявлення рівня підготовленості вступників до подальшого студіювання теоретичних і прикладних питань в галузі професійної освіти й педагогіки, а також проблем розвитку загальних та професійних компетентностей науковця, дослідника, викладача, формування загальнолюдських, професійних цінностей, що є ключовими для сучасної людини та фахівця в галузі професійної освіти.

В основу програми вступного випробування покладено нормативно-правове забезпечення освітньої галузі, сучасні тенденції розвитку професійної освіти, теорію і методологію педагогічної науки.

Майбутній аспірант повинен **знати**:

- основні категорії, поняття, терміни, які відображають науковий тезаурус дослідження сучасної сфери професійної освіти;
- мету, завдання, методологічні підходи і принципи професійної освіти;
- основні концепти професійної освіти;
- моделі професійної освіти;
- нормативно-правові засади професійної освіти;
- організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти, неперервної освіти;
- основи сучасних досліджень у професійній освіті;
- інноваційні методи, технології, засоби та стратегії оновлення та розвитку професійної освіти;
- тенденції та перспективи розвитку освіти в Україні та у розвинутих країнах світу.

Майбутній аспірант повинен **вміти**:

- критично мислити, аналізувати інформацію з різних джерел;
- розв'язувати складні комплексні завдання у сфері професійної освіти;
- застосовувати сучасні інформаційні ресурси;
- вільно оперувати педагогічними знаннями, використовувати досвід сучасного викладання педагогіки та інших дисциплін;
- застосовувати теоретичні й емпіричні методи педагогічного дослідження;
- розробляти навчальні плани і робочі програми у закладах вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти, враховувати динаміку та тенденції розвитку змісту освіти;

- правильно обирати та застосовувати методи і методики науково-педагогічних досліджень;
- рецензувати наукові праці.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Законодавчо-нормативне забезпечення професійної освіти

1. Закон України «Про освіту» (2017).
2. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998).
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019).
4. Закон України «Про вищу освіту» (2014).
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016).
6. Державний стандарт професійної освіти (2021).
7. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) (1998).
8. Державна програма «Вчитель» (2002) та шляхи її реалізації в сучасних умовах.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
10. Питання професійної освіти в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1993).
11. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійнотехнічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року.
12. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки.
13. Концепція освіти дорослих в Україні (2011).
14. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти в Україні: принципи розробки та впровадження.
15. Національна рамка кваліфікацій та її вплив на професійну освіту в Україні.

Теоретико-методологічні засади професійної освіти

1. Поняття «професійна освіта».
2. Мета, завдання, принципи професійної освіти.
3. Етапи історичного розвитку професійної освіти.
4. Національні системи професійної освіти.
5. Моделі професійної освіти.
6. Методологічні підходи професійної освіти.
7. Теоретичні засади становлення та розвитку професійної освіти в Україні.
8. Розвиток професійної освіти у зарубіжних країнах.

9. Принципи гуманізації професійної освіти: гуманітаризація; фундаменталізація; діяльнісна спрямованість; національний характер професійної освіти.

10. Поняття «педагогічний процес». Структура і основні компоненти педагогічного процесу. Учасники педагогічного процесу.

11. Етапи, закони і закономірності педагогічного процесу.

12. Принципи педагогічного процесу.

13. Навчання і виховання як підсистеми педагогічного процесу.

Принципи цілісного педагогічного процесу.

14. Диференціація та індивідуалізація процесу навчання.

15. Стандартизація змісту освіти.

16. Зміст загальної і професійної освіти. Принципи і критерії відбору змісту освіти.

17. Навчальний план, навчальна програма, робоча програма, силабус як нормативні документи, що відображають зміст освіти.

18. Поняття про методи навчання.

19. Класифікація методів навчання.

20. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності.

21. Методи мотивації й стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.

22. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.

23. Вимоги та критерії до вибору методів навчання.

24. Засоби навчання. Дидактичні функції засобів навчання.

25. Електронні засоби навчання та їх застосування у освітньому процесі.

26. Форми організації навчання. Індивідуальні, групові, колективні форми.

27. Основні форми організації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти у ЗВО.

28. Особливості дистанційного навчання. Інформаційно-комунікаційні технології навчання.

29. Теоретичні основи підготовки фахівців у ЗВО України.

30. Теорія і методика виховної роботи у закладах освіти.

31. Методологія проектування наукових досліджень.

32. Сучасні методологічні підходи та їх роль у педагогічному дослідженні.

33. Навчання упродовж життя: сутність, принципи, підходи.

34. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців.

35. Формальне, неформальне, інформальне навчання.

36. Розвиток професійної освіти в компаративному дискурсі.

37. Реалізація творчого потенціалу особистості в професійній діяльності.

38. Наукові школи у розвитку професійної освіти.

39. Новаторство у професійній освіті.

Науково-методичні засади професійної освіти

1. Категорії дидактики. Дидактичні принципи. Основні дидактичні концепції.
2. Методика навчання як наука і навчальний предмет.
3. Основні категорії методики професійного навчання, її зв'язок з іншими науками.
4. Дидактичні особливості викладання навчальних дисциплін.
5. Забезпечення зв'язку теоретичного і практичного навчання у професійній освіті.
6. Загальні і спеціальні методи навчання. Класифікація методів навчання.
7. Методи наукового пізнання.
8. Методи педагогічних досліджень.
9. Принципи, функції й види педагогічного контролю.
10. Система тестів для оцінювання результатів навчання.
11. Педагогічний експеримент і його основні етапи.
12. Математично-статистичні методи обробки даних емпіричних досліджень.
13. Методичні вимоги до проведення лекційних, семінарських і практичних занять.
14. Самостійна робота студентів у системі професійної освіти. Види самостійної роботи.
15. Організація і контроль за самостійною роботою здобувачів вищої освіти в умовах кредитно-модульної системи навчання.
16. Науково-дослідна робота студентів, принципи, види і форми організації.
17. Методи залучення студентів до науково-дослідної роботи.
18. Навчальна і виробнича практика здобувачів вищої освіти у системі професійної освіти.
19. Вимоги до навчально-методичного забезпечення дисципліни.
20. Сучасні вимоги до підручників та навчальних посібників. Засоби наочності у виробничому навчанні.
21. Інноваційні технології навчання та проблеми їх використання у професійній освіті.
22. Сучасні цифрові технології в системі професійної освіти.

Управління якістю професійної освіти

1. Загальні основи управління.
2. Сутність, функції і методи управління. Суб'єкти управлінської діяльності.
3. Поняття управління освітніми системами в педагогічній науці і менеджменті в освіті.
4. Принципи управління професійною освітою.
5. Система управління освітою: її функції та структура.
6. Сучасний стан і шляхи забезпечення якості освіти в Україні.

7. Моніторинг якості освіти: поняття, сутність, структура. Види моніторингу.
8. Академічна доброчесність – запорука якісної освіти та сталого розвитку суспільства.
9. Управління закладами освіти. Сутність, функції і методи управління.
10. Управлінська культура керівника закладу освіти (основні компоненти).
11. Управління якістю професійної освіти.
12. Основні принципи та підходи до підвищення якості професійної підготовки фахівців.
13. Роль викладача у якісній підготовці фахівців різних галузей.
14. Поняття академічної мобільності та конкурентоспроможності фахівців.
15. Студентське самоврядування.
16. Інноваційні форми виховної роботи зі студентами: квести, волонтерська діяльність, форуми тощо.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апалькова В.В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія: Менеджмент інновацій, 23. 2015. 20. С. 9–18.
2. Березюк О.С., Власенко О.М. *Дидактика: теорія і практика: навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів*. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2017. 212 с.
3. Вихрущ В.О. Андрагогічна парадигма: загальнонауковий контекст. *Монографія*. Тернопіль: Крок, 2019. 417 с.
4. Вихрущ В.О., Козловський Ю.М. *Методологія та методика наукового дослідження: навчальний посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 328 с.
5. Вихрущ В.О., Козловський Ю.М. *Методологія та методика наукового дослідження: підручник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 336 с.
6. Вихрущ В.О., Козловський Ю.М., Ковальчук Л.І. *Основи наукових досліджень у галузі педагогіки : підручник*. Тернопіль : Крок, 2017. 340 с.
7. Гелеш А.В. *Державна система забезпечення якості вищої освіти: навчальний посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 180 с.
8. Горохівська Т.М. *Методичні засади розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних закладів вищої освіти: навчальний посібник*. Дрогобич : Дрогобич: Посвіт, 2020. 164 с.
9. Горохівська Т.М. *Розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних закладів вищої освіти. Монографія*. Дрогобич : Дрогобич: Посвіт, 2020. 452 с.

10. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). 1993.
11. Дороніна Т. О. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: *навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»* / [авт.-уклад.: Т.О.Дороніна]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
12. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: *Довідник користувача*. URL:[http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide - 2015_Ukrainian.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide_-_2015_Ukrainian.pdf).
13. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : *навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2017. 456 с.
14. Зайченко І.В. Педагогіка і методика професійного навчання : *навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2016. 518 с.
15. Закон України «Про вищу освіту». (2014) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
16. Закон України «Про освіту». (2017). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
17. Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти. *Монографія* / За ред. С.С. Вітвицької. Житомир : «Полісся», 2015. 368 с.
18. Керівництво з управління проектами розвитку: *інтерактивний навчальний посібник* / колектив авторів; за заг. ред. І.Є. Цепенди, С.О.Кропельницької. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021 р. 352 с.
19. Кондур О.С. Міжнародні модернізації освітніх систем у сфері управління якістю та забезпечення сталості. *Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку : колективна монографія / за заг. редакцією Рідей Н. М.* Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 129–173.
20. Кондур О., Фучинська Н. Педагогічна діагностика як чинник забезпечення якості освітнього процесу. *Освітній простір України*, №17, Т.2, 2019. С.333–338.
21. Кондур О.С. Педагогічна статистика. *Курс лекцій. Навчально-методичний посібник*, 2019. 72 с.
22. Кондур О.С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика. *Монографія*. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 488 с.
23. Кондур О.С., Михайлишин Г.Й. Професійні цінності сучасного педагога як основа забезпечення якості освіти. Інноваційні освітні технології в Новій українській школі: колективна монографія / за заг. редакцією Будник О. Б. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С.7–21.
24. Кондур О.С., Рідей Н.М., Панченко Л.М., Сапіга О. В. Професійна підготовка фахівців із якості освіти у вищій школі. *Стратегія післядипломної*

освіти для сталого розвитку. *Монографія; за ред. Н.М. Рідей, Л.М. Панченко*. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С.50–82.

25. Концепція і стратегія розвитку Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL:<https://pnu.edu.ua/стратегія-розвитку-університету>.

26. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський простір, затверджено наказом МОН № 998 від 31 грудня 2004 р. Турбота про вчителя – надія на майбутнє. 2005. Полтава, 6–13.

27. Концепція «Нова українська школа». 2016. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

28. Концепція розвитку педагогічної освіти. 2018. URL:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

29. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <http://surl.li/rdsv>.

30. Левченко Т.І. Концептуальна парадигма розвитку вищої освіти: *монографія*. Вінниця : Нова Книга, 2017. 344 с.

31. Лук'янова Л. Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід. Київ: ДКС-Центр. 2017.

32. Лук'янова Л. (Ред.) Стратегія розвитку педагогічної освіти в Україні: концептуальні положення. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ: ТОВ «ДКС-Центр», 2016, 43.

33. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК003:2010. URL: <http://www.dk003.com>.

34. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. (2002).

35. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448.

36. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. 2013. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>.

37. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL:<https://bit.ly/30SH8Zt>.

38. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : підручник. В.І.Юрченко. 5-е вид., стер. Київ: Каравела, 2017. 360 с.

39. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. №1341. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011> - п.

40. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. №266. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015> - п.

41. Цюняк О.П. Імплементация принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. Видавничий дім «Гельветика», 1, 2022. С.216–221.

42. Цюняк О.П. Освітні можливості соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 3, 2021: наук. журнал / голов. ред. Г.І.Сотська. Київ: ТОВ «Талком», 2021. С.34–37.

43. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів в умовах цифрової трансформації освіти. *Монографія*. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2021. 335 с.

44. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності: теоретичні і методичні засади. *Монографія*. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2020. 335 с.

45. Budnyk O. Features of the organization of the educational process in Ukrainian universities in the conditions of war: public challenges and realities. Transformational processes of the social and humanitarian sphere of modern Ukraine in the conditions of war. challenges, problems and prospects. Amantius Akimjak (ed.) Iurii Shcherbiak (ed.), Ružomberok VERBUM – vydavateľstvo KU, 2023. P.129–140.

46. Budnyk O. Innovative Competence of a Teacher: best European Practices. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 6(1). 2019. 76–89.

47. Budnyk O., Kondur O. Problems of development of digital competence of teacher-researcher: challenges of distance education. In: *Contextos Humanistas. Expresiones para el Siglo XXI*, Ed.: Contu, Martino; Estay Sepúlveda, Juan Guillermo; Mansilla Sepúlveda, Juan; Véliz Burgos, Alex y Moreno Leiva, Germán. Cuadernos de Sofia, Santiago, Chile / Fondazione Giovannino Pinna, Cerdeña, Italia. 2022. 79–88.

48. Budnyk O., Kondur O. Problems of development of digital competence of teacher-researcher: challenges of distance education. In: *Contextos Humanistas. Expresiones para el Siglo XXI*, Editors: Contu, Martino; Estay Sepúlveda, Juan Guillermo; Mansilla Sepúlveda, Juan; Véliz Burgos, Alex y Moreno Leiva, Germán. Cuadernos de Sofia, Santiago, Chile / Fondazione Giovannino Pinna, Cerdeña, Italia. 2022. P. 79-88. ISBN-Chile: 978-956-9817-68-7.

49. Budnyk, O., Kachak, T., Blyznyuk, T., Rostykus, N., & Boiko, H. Printed and e-book: problems of choice of modern students of the university. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 2021. 14(33). <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15913>.

50. Kondur O., Mykhailyshyn H., Ridei N., Katsero O. Formation of Competences of Future Educators for Requirements Education for Sustainable Development. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. Vol. 7, No. 1 2020. P.7-14. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.7.1.7-14>.

51. Kondur O., Fuchynska N. Information Society and Informatization of Education. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*, (24), 2021. C.11–15. Retrieved from <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/5261>.

52. Kondur O., Mykhailyshyn H., Serman L. Soft Skills Formation of Future Athletes and Physical Education Teachers. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 9 (1), C.27–36.

53. Panchenko O., Shynkarova V., Maistryk T., Budnyk O., Nikolaesku I., Matsuk L., & Fomin K. Pedagogical innovations in Ukrainian educational institutions: social challenges and realities of war. *Revista Brasileira De Educaçã Do Campo*, 2022, 7.

54. Smolinska O., Budnyk O., Voitovych A., Palahniuk M., Smoliuk A. The Problem of Health Protection in Modern Educational Institutions. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm. 4. Octubre/Diciembre, 2020.

55. Sultanova L., Tsiuniak O., Milto L., Zheludenko M., Lyktei L., Petrenko L., Uchitel A. The potential of Google Classroom web service for lecturers of higher educational establishments under pandemic conditions. *4.0 International (CC BY 4.0)*. 2021, C.346–365.

56. Tsependa I., Budnyk O. Editorial. Mission and strategy of a modern university development in the conditions of digitalization. *Amazonia Investiga*, 10(41), 2021. C. 6–9.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.